

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 3 • год. ХСV • 12 февруари 2016 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

**ЗА ТРАКИЙСКИТЕ
БЕЖАНЦИ ...**

**Христо
Тепавичаров**

На стр. 6

МИНУТА МЪЛЧАНИЕ ПРЕД ГРОБА НА ВОЙВОДАТА

На 7 февруари във Варна бе отбелязана 116 годишнината от кончината на Капитан Петко войвода – национален герой, закрилник на родопските и тракийските българи, един от основоположниците на организираното тракийско движение. Организатор на поклонението пред гроба на легендарния българин в старите варненски гробища беше Варненското тракийско дружество, носещо неговото име със съдействието на Съюза на офицерите и сержантите от запаса и резерва, Военно-морските сили и сдружение „Миноносец Дръзки“. Заупокойна молитва отслужиха свещеници от Варненска и Великопреславска митрополия.

Слова за живота и делото на Войводата – основател на Варненското тракийско дружество, произнесеха Румяна Вълчева – председател на тракийско дружество „Капитан Петко войвода“ във Варна и председател на Тракийския женски съюз в България, Красимир Преманов – председател на Съюза на тракийските дружества в България и контраадмирал

На поклонение във Варна бе отбелязана 116-ата годишнина от кончината на Капитан Петко войвода

Митко Петев – командващ ВМС. На поклонението присъстваха кметът на Варна Иван Портних, областният управител Стоян Пасев, генералният консул на Руската федерация в гр. Варна Сергей Лукянчук, районни кметове, представители на тракийските дружества от страната и региона, на политически партии и обществени организации, ученици от основно училище „Капитан Петко войвода“ – кв. Галата, много граждани и гости на града. С прочувствени стихове за Войводата, изпълнени от актьора Свилен Стоянов, минута мълчание, почетен залп от членовете на сдружение „Миноносец Дръзки“, под звуците на представителния духов оркестър на ВМС и военни почести на представителната рота на ВМС официалните лица, гражданите и гостите поднесоха венци и цветя в знак на преклонение пред паметта на великия българин – Капитан Петко войвода!

На 7 февруари тракийци в цялата страна се поклониха пред паметниците на Войводата и поднесоха цветя и венци.

ТОДОР КОРУЕВ

Писателят Никола Инджов се е заел да сменя националния ни химн. И търси подкрепа да го замени с „Върви, народе възродени“ – възрожденския химн, който озвучава най-светлия ни празник – Деня на славянската писменост и култура – 24 май. Главният му мотив да обрнем песента на Стоян Михайловски и Цветан Радославов в национален химн е, че така ще станем наистина „държава на духа“, каквато определи България акад. Дмитрий Лихачов. Минаха доста дни, откакто неговият апел се върти в социалните мрежи, но за съжаление на инициатора на тази „реформа“, тя не получава подкрепа. Но тъй като Никола Инджов е известен тракийски деец, в някои от отзивите за подписката тя се свързва с тракийската организация. Съюзът на тракийските дружества в България не е обсъждал, нито има в плановете си намерение да обсъжда каквато и да било промяна в държавния химн, а петицията на Инджов е негово

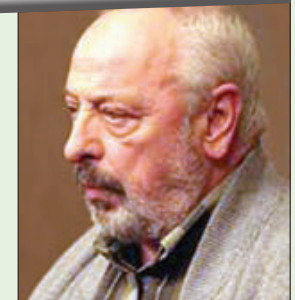
т.н. програма за „еврорегион Тракия“. Точно тази част от нашия химн – „слънце Тракия огрява“ – в момента се явява съществена пречка пред този процес. Няма да крия, изпитвам същите страхи. Като виден деец на българското тракийско движение, не може да отминете без внимание тези широко разпространени притеснения.

Има основания в загрижеността, че подписката на Никола Инджов, въпреки че намеренията на инициатора й, са други, може да бъде свързана с поредицата от събития напоследък, които свидетелстват за опитите да се денационализира общественото съзнание. Още повече, че тя ни напомня на напъните на неолиберали и русофоби в предишни години за национален празник да бъде обявен 24 май вместо 3 март. Приемаме защитата, която Румен Дечев прави на химна, ще ни липсва „слънцето, което Тракия огрява“, както и другите му аргументи. Но що се отнася до опасенията за отцепване на Тракия от България чрез т.н. „Еврорегион Тракия“, те са напразни, той като с тази

Не пипайте химна!

лично дело, което не е споделял нито с ръководството на СТДБ, нито с членовете на Софийското тракийско дружество. Напротив. Нямаме нужда от смяна на химна – заявяват множество тракийци.

Ето какво е мнението на преподавателя в Софийския университет Румен Дечев, който споделя с Никола Инджов: „Не мисля за обосноваване, че българският химн, в който се пее „Мила Родино, ти си земен рай“, трябва да бъде премахнат. А, като тракиец, не бих приел, в него да липсва това „слънце Тракия огрява, над Пирин пламеней“, което е най-силната му част. В страна като нашата, където борбите за национално обединение са най-съкровени и трагична страница от миналото, отпадането на текст с това съдържание ще се приеме от много хора като национално посегателство. Ще ви кажа направо: В контекста на пълзящата денационализация – решението за разрушаване паметника „1300 г. България“, обезличаването, че и профанацията на дейността на нашите възрожденци в учебните програми, развихрянето на истерична русофобия – хората оценяват искането за промяна на химна като част от този процес. Много наши сънародници директно свързват направеното предложение с антибългарската политика за отцепване на Тракия от България посредством

• Тодор Коруюв

програма се цели да се развива трансграничното сътрудничество и интеграцията с Гърция, и с Турция, ако бъде приета в Европейския съюз. Програмата е разработена от експерти на БАН през 2006 г. С Гърция вече има резултати в осъществяването на общи европейски проекти. На стария континент има 60 еврорегиона. Манджата с хулителите срещу инициативата се претопля доста често от някои лъже разследващи журналисти – всезнайковци и привърженици на конспиративни теории като Григор Лилков, които нарочват Еврорегион „Тракия“ за „дипломатическо-обществено-партийно-държавна инициатива“ за отцепване на Тракия. За съжаление само гласът на тракийската организация не стига да се преборим с всички хули, които създават ненужни страхи в обществото. А истинските страхи са заради отродяването, обезбългаряването и денационализирането. А що се отнася до химна, подкрепяме Румен Дечев. Не пипайте химна!

БУРГАС – ДОМАКИН НА НАЦИОНАЛНА МЛАДЕЖКА СРЕЩА

ВАЛЕНТИНА АНГЕЛОВА

В гр. Бургас се събраха 55 души на Национална среща на тракийските младежки дружества в България. През уикенда морският ни град посрещна активисти от София, Сливен, Казанлък, Исперих, Кърджали, Созопол, Стара Загора, Средец и др. Домакин бе бургаското тракийско дружество „Екзарх Антим I“ с председател Тодор Ангелов.

Бяха взети важни решения от Националния съвет на Тракийския младежки съюз, сред които приемането на отчета за 2015 г. и гласуването на програмата на младежкия съюз за 2016 год. В нея са заложени интересни национални мероприятия като: младежка ака-

демия „Тракия – 2016“, полева астро-академия „Странджа – 2016“, поход „По стъпките на Капитан Петко войвода“ и др.

На срещата присъства председателят на Съюза на тракийските дружества в България Красимир Преманов, който запозна тракийските младежи с основните инициативи

на Съюза и отговори на поставените въпроси и направени предложения.

Всички представители на младежките дружества получиха подарък, предоставен от Община Бургас – луксозно издание на книга за историята и забележителностите на гр. Бургас.

ОСНОВНА ЦЕЛ:

Укрепване на ролята и влиянието на СТДБ в българското общество в защита на националните интереси и просперитета на страната като член на ЕС.

Съдействие на местните ръководства за културното и социално-икономическо развитие на тракийските региони.

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ:

- ПО-НАТАТЪШНО ПРОВЕЖДАНЕ НА ПОЛИТИКА В ДУХ НА РОДОЛЮБИЕ И ПАТРИОТИЗЪМ, РАБОТА ПО УКРЕПВАНЕ НА НАЦИОНАЛНОТО САМОСЪЗНАНИЕ НА БЪЛГАРСКОТО НАСЕЛЕНИЕ В РОДОПИТЕ И ОТПОР И НЕУТРАЛИЗИРАНЕ НА ОПИТИТЕ ДА СЕ ПОСЯГА НА БЪЛГАРСКИЯ ИМ КОРЕН И НА ПЪЛЗЯЩАТА ИСЛЯМИЗАЦИЯ В РЕГИОНА

- ЗАЩИТА ИНТЕРЕСИТЕ НА ТРАКИЙЦИ И ТЕХНИТЕ НАСЛЕДНИЦИ

- ИЗВЕЖДАНЕ НА ПРЕДЕН ПЛАН НА РОЛЯТА НА ПРАВОСЛАВИЕТО И УТВЪРЖДАВАНЕТО НА БЪЛГАРСКИНАТА, НА ДУХОВНИТЕ ЦЕННОСТИ И МОРАЛ

ОСНОВНИ СЪБИТИЯ:

120 ГОДИНИ ОТ ОСНОВАВАНЕТО НА ТРАКИЙСКИЯ СЪЮЗ

200 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ЕКЗАРХ АНТИМ ПЪРВИ

ОСНОВНИ ИНИЦИАТИВИ:

1. Национално честване на 120-та годишнина от организираното тракийско движение, самостоятелно и в сътрудничество със сродни и партньорски организации

2. Национално честване на 200-годишнината от рождението на Екзарх Антим Първи, съвместно с БАН и сродни научни институти

3. Именуване на спирка на метрото с името „Тракия“

4. Възстановяване на православния храм в Лозенград

5. Проектиране и организиране на музейна експозиция „Тракия“ в сградата на метрото в Истанбул срещу Железната църква „Св. Стефан“

6. Издаване на първите томове от енциклопедия „Тракия“.

7. Тържествено честване на 26 март – Деня на Тракия и Одринската епопея в София и страната

8. Предложение за издаване на пощенска марка и монета, посветени на двете годишнини

9. Преиздаване на книгата на проф. Иван Филчев за историята на тракийското движение „Тракийският въпрос и тракийското движение в България“

10. Широко представяне на книгата на посланик Любен Петров за опасностите от неоосманизма, закупуването и разпространението и в тракийските дружества

11. Постъпки за откри-

ПЛАН – ПРОГРАМА ЗА РАБОТАТА

НА СЪЮЗА НА ТРАКИЙСКИТЕ ДРУЖЕСТВА В БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2016 Г.

ване на паметна плоча на Капитан Петко Войвода в Санкт Петербург

ОСНОВНИ ЗАДАЧИ:

1. Разширяване на масовия характер на организацията, прием на нови членове, обхващащи нови социални и възрастови групи в дейността на Съюза, създаване на нови структури в страната. Подобряване на организационната и финансова отчетност на членския състав

2. Отбелязване на значимите дати и събития от историята на тракийското движение

3. Работа по патриотичното възпитание и укрепване на националното самосъзнание на българското население в Родопите

4. Да се постави категорично пред Св. Синод и Патриарх Неофит както и пред компетентните държавни органи въпросът за националните тракийски събори

5. Развитие на тракийското младежко, спортно и студентско движение

6. Обогатяване на електронния архив на СТДБ с възможност за оторизиран достъп от всички членове на съюза

7. Проучване на възможностите за включване на СТДБ и тракийските дружества в подходящи европрограми

8. Тясно взаимодействие със сродни обществени организации в страната и в чужбина

9. Разширяване на ауди-

торията на в. „Тракия“ и увеличаване на абонамента му

10. Попълване на библиотечния фонд на библиотеката на Съюза и качването му в електронния архив

11. Привеждане на финансовата дейност в съответствие с изискванията на Устава и формиране на устойчиви източници на доходи за финансово осигуряване на План-програмата

12. Да се развие практиката за периодични срещи в различни формати с регионалните съвети и тракийските дружества по места

13. Да се организира национален тракийски събор в Одрин (май, по отделен план)

14. Да се организира национален тракийски събор в Поморие (май, по отделен план)

15. Да се организира национален тракийски събор в Бродилово (май, по отделен план)

16. Да се организира национален тракийски събор в Бродилово (май, по отделен план)

17. Да се организира национален тракийски събор в Бродилово (май, по отделен план)

18. Да се организира национален тракийски събор в Бродилово (май, по отделен план)

19. Да се организира национален тракийски събор в Бродилово (май, по отделен план)

20. Да се организира национален тракийски събор в Бродилово (май, по отделен план)

21. Да се организира национален тракийски събор в Бродилово (май, по отделен план)

22. Да се организира национален тракийски събор в Бродилово (май, по отделен план)

23. Да се организира национален тракийски събор в Бродилово (май, по отделен план)

Организиране на Национално мълчаливо шествие-протест в защита на българщината, на имуществените права на тракийските българи, срещу опитите от страна на Вселенския патриарх службите в българските черкви в Одрин да не се водят на български език, срещу опитите за ислямизация в районите с население, изповядващо ислямско вероизповедание (по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор „Богородична стъпка“ (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор „Завръщане към корените“ (април, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

християнски събор „Спасовден“ – Ямбол /по отделен план/

Организиране на Национален тракийски събор, посветен на славянството и православие – с. Светлен (по отделен план)

Организиране на Национална конференция в Пловдив

Организиране на Национален тракийски събор „Богородична стъпка“ (август, по отделен план)

Организиране на 113 години Илинденско-Преображенско въстание (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

Организиране на Национален тракийски събор в с. Славейно (август, по отделен план)

МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ:

1. Активизиране на международната дейност на съюза, създаване на нови партньорски отношения със сродни структури в чужбина

2. Поддържане на отношения с посолства, със страните от ЕС с цел информация и приобщаването им към дейността на СТДБ

Организиране на СТДБ

ОБЩЕСТВЕНА ДЕЙНОСТ И УЧАСТИЕ В ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО:

1. Активно съдействие и натиск пред държавните органи за придвижване на въпроса с обезщетяването на тракийските бежанци и техните потомци, чрез дейността на Работната група по обезщетенията

2. Развитие на отношенията на сътрудничество и партньорство с държавните институции – МС, НС, Президентство, с политически партии и парламентарните групи, и с ръководства на общини с приоритетно тракийско население

3. Среща с Омбудсмана на Република България за запознаването му с дейността на СТДБ

4. Регулярни срещи с представител на ръководството на Министерството на външните работи за обсъждане на въпросите, засягащи интересите на тракийските българи

5. Срещи с президентската институция за синхронизиране на участието ѝ в инициативи на СТДБ

6. Приемане и огласяване на официални позиции и декларации на СТДБ по всички актуални проблеми, засягащи защитата на националните интереси и интересите на тракийските българи

7. Съгласуване с компетентните български и руски институции за поставяне на паметна плоча в Санкт Петербург по случай срещата на Капитан Петко войвода и руския император

8. Продължаване на усилията за уреждане на достоен статут на паметника на Капитан Петко Войвода в с. Исхеми – Доганхисар в Република Гърция

9. Продължаване на усилията за уреждане на достоен статут на паметника на Капитан Петко Войвода в с. Исхеми – Доганхисар в Република Гърция

10. Продължаване на усилията за уреждане на достоен статут на паметника на Капитан Петко Войвода в с. Исхеми – Доганхисар в Република Гърция

11. Продължаване на усилията за уреждане на достоен статут на паметника на Капитан Петко Войвода в с. Исхеми – Доганхисар в Република Гърция

12. Продължаване на усилията за уреждане на достоен статут на паметника на Капитан Петко Войвода в с. Исхеми – Доганхисар в Република Гърция

13. Продължаване на усилията за уреждане на достоен статут на паметника на Капитан Петко Войвода в с. Исхеми – Доганхисар в Република Гърция

14. Продължаване на усилията за уреждане на достоен статут на паметника на Капитан Петко Войвода в с. Исхеми – Доганхисар в Република Гърция

• Двата национални тракийски събора в българските черкви в Одрин през месец май отново ще привлекат тракийци от цялата страна

ТРАКИЙСКИ ВЪЗПОМИНАНИЯ И ТЕЖНЕНИЯ

Писмо вместо рецензия за духа и словото
на сборника „Дейци на благородна кауза“
от Христина и Илия Стоеви

Излезе от печат книгата „Дейци на благородна кауза“ (Варненски тракийски сборник) на известната общественичка, публицистка и писателка от Варна Христина Стоева и съпруга ѝ Илия Стоев. (Издателство: „Колор Принта“, Варна). Сборникът впечатлява още от пръв поглед със солидния си обем (400 стр.), изящен дизайн и най-вече, с интригуващото си заглавие. Коя е благородната кауза и кои са дейците-нейни защитници? На този и на още много други въпроси, читателят ще намери отговор след като я прочете. Книгата е написана за хора, факти и събития, случили се през миналия век, но е твърде актуална и днес. Благородната кауза е с непреходно значение, а през последните няколко десетилетия все по-често срещаме безделие, отдаване на пианство и наркотици, стремеж за лесна печалба чрез измама, безгрижие за възрастните и децата, незаинтересованост за съдбата на Родината и много други явления, които в никакъв случай не се вменят в разбирането ни за благородна кауза.

Нека сега се върнем към описание на книгата-сборник „Дейци на благородната кауза“ и на нейното съдържание. Заглавната корица, дело на заслужилия варненски художник Радко Мурзов, представлява внушително дърво с мощна корона и свежи, зелени листа, върху клоните на което, сякаш възлешбни птици, са „накацали“ снимките на красиви жени и мъже с ведри лица и устремен поглед в бъдещето. Не е трудно да се досетим, че това е родословното дърво, символизиращо прокудени от родните им места тракийци, които са успели да се изплъзнат от лапите на преследващите ги зловещи турски орди, които са намерили радушен прием в родината Майка България, установили са се за постоянно тук, решени да продължат родословието на своите достойни предци и да бъдат верни на тяхната заръка: „Не забравяйте, но не откъсвайте!“ Жалко е, че не малка част от техните сънародници са били настигнати от свирепите преследвачи, които безмилостно са ги разстрелвали, обезглавявали или след неимоверни страдания, глад и болести много от тях са измирили по пътищата.

Не по малко впечатляваща е и задната корица на книгата. От снимката върху нея, сякаш не възхновен ли е авторите Христина и Илия Стоеви, а самите те ни гледат приветливо, а сияйните им лъчезарни усмивки напускат очертанията на книгата, реят се в безбрежното пространство и пожелават на всички хора по света да живеят в мир, обич и взаимопомощ. Повече от доброжелателно е и

посланието, което те отправят към читателите. То е в духа на Паисий: „Четете и знайте, що сме ний писали, от много книги и вестници събрали. Четете! Родовата памет освежете и в наследство на младите я оставете!“

Това, което те са писали и „от много книги и вестници събрали“ в продължение на повече от половин век, е трудно да си го представим. Христина Стоева е написала 30 книги, от които са издадени двайсет и една. Автор е на над 150 статии, на няколкократно повече кореспонденции и дописки във варненски и централни издания. Творчеството ѝ няма нищо измислено, съчинено. Неизменен спътник в живота и във всестранната ѝ обществена и културна дейност е съпругът ѝ Илия Стоев. Той е и незаменим неин сътрудник и консултант по всички творчески въпроси. Своевременно ѝ осигурява на високо професионално и техническо равнище документален снимков материал и видео филми за богато илюстрираните ѝ книги, статии, кореспонденции и дописки. Подпомага я и в практическите взаимоотношения с различните издателства и редакции, като често я заменя и изцяло там, където се налага и това е възможно. Важно условие за успешната работа и на двамата е тяхната висока квалификация и образователен ценз. Те са висшисти – специалисти в своите области, с допълнително участие в курсове за обучение. Христина има натрупан солиден опит в резултат на заемани през целия си жизнен и трудов път на много

и най-различни отговорни административни, професионални и обществени ръководни постове, често и на доброволни начала по няколко едновременно. Темите, които разработва в своите статии, кореспонденции и дописки, са в широк диапазон със значимост не само за Варна, но и в национален мащаб. Тя е потомка на тракийски бежанци и е съвсем естествено проблемите на тази част от българското население да са в центъра на нейното внимание. Това са грижи, свързани с организиране и масовизиране на тракийските дружества, подобряване на материалната им база, обогатяване квалификацията на работниците и служителите, формиране на междуличностна и колективна етичност, отстояване на родовите и народни традиции, възпитание в родолюбие, обич и всеотдайна служба на Родината, издигане на физическата,

здравна, педагогическа и обща култура – все задачи за реализиране в диапазона на БЛАГОРОДНАТА КАУЗА, както сочи заглавието на авторската книга на Христина и Илия Стоеви.

Решаването на всички тези и още много други проблеми е изисквало много усилия в продължение на десетки години и помощта на много инстанции, включително и на някои държавни органи. В началото е било изключително трудно да се подсилят дори временни жилища за тракийските бежанци и често им са предоставяни помещения за съвместно обитаване от няколко семейства или цели групи от бездомни. Трудно е било да им се намери каквато и да е работа, за да може да се прехранват. През това време и държавата е била в трудно положение, поради отнетите ѝ земи и наложени тежки репарации след Балканската, Междусъюзническата и Първата световна война.

Макар и при недостатъчно изгодни усилия, на настанените в градовете тракийци са отпуснати земи за построяване на жилища, а на живеещите в селата са предоставени земи и средства за закупуване на работен добитък и селскостопански инвентар. Големи надежди възлагала идеята за сключване на договор между правителствата на България и Турция за заплащане стойността на изоставените жилища, земи и добитък от прогонените тракийци. Държавата сключила с турското правителство твърде неизгоден и обиден договор. Това е така нареченият „Ангорски договор за вечно приятелство“ за заплащане стойността на изоставените от тракийските бежанци земи, добитък и имущество, която по цените през 1913 г. възлизала на 10 милиарда лева срещу 600 милиона лева стойност на оставеното от преселилите се доброволно от България турски семейства. Не са били малко грижите и за настаняване децата на тракийските бежанци в основните училища, а по-големите да бъдат приети в техникуми или гимназии. Така много години, цели десетилетия, докато се подготвят специалисти, които да заемат отговорни длъжности, равностойно с местните българи, включително и от най-висок ранг. Наложителни били и много системни усилия за формиране на таланти у някои лица и включването им в самодейни танцови, певчески, инструментални и театрални колективи, както и в спортни клубове. За успеха на всички тези дейности Христина е вложила огромни усилия.

Това обяснява и голямото доверие, което ѝ имат тракийските бежанци, които почти непрекъснато са я избирали в ръководствата на техните дружества. За нейна радост и за радост на всички българи тракийците, със своите добродетели, се нареждат сред най-добрата част на родината. Сред тях израстват и се извисяват на национално и световно равнище много талантиливи учени, публицисти, писатели, поети, артисти, спортисти, въобще представители на всички клонове на науката, културата и изкуството с ценен принос не само за Варна, но и за Родината. В книгата-сборник се разказва за тях убедително, пестеливо, с радост и с овладяна емоционалност. Никога и при никакви обстоятелства авторката не се поставя на по-висока позиция, дори когато има достатъчно основания за това. Така заслужено печели уважението и признанието на всички. Два пъти е награждавана с орден „Кирил и Методий“ – III и I степен, носител е на медал „13 века България“, на медал „Капитан Петко Войвода“, на десетки грамоти и поздравителни адреси. Това е само незначителна част, израз на уважението, признанието и зачитането, което ѝ е указвано и продължава да ѝ се указва по повод на лични, местни и национални празници. Семейството на Христина Стоева и лично тя са изключително благодарни за това топло, честно и сърдечно уважение и признание през изминалите години, което продължава и днес. Заслужен негов израз е и спонсорирането на настоящата книга, от предложението за написването на която тя не се отказва, а го приема с благодарност. Девизът на Христина Стоева е: „Докато тупка сърцето, нека скърца перцето“. Тя е на 84 г., които ѝ напомнят за себе си с по-лесна умора и с някои болячки. Въпреки това тя е с бодър дух и продължава да работи. Родителите ѝ са били дълголетници – баща ѝ е доживял до 95 г., а майка ѝ – до 105 г. Надяваме се генът на дълголетие да прояви благосклонност и към нея, та сърцето ѝ още дълго „да тупка и перцето ѝ да скърца“. Пожелаваме ѝ го искрено и от сърце!

Ето, че завършвам писмото си, а ми се струва, че казах толкова малко за великолепната книга на Христина и Илия Стоеви. И колкото и да ми се иска, не мога да избегна често употребявания шаблонен израз: „Нека читателят да прочете книгата и потърси отговор на всички останали въпроси, на които аз не съмях да дам отговор“.

С уважение и
признателност:
д-р Герго Цонков,
град Мездра

ПОДВИЗИ, КОИТО ГРАНИЧАТ С ЛЕГЕНДИ

Д-Р БОГОМИЛ КОЛЕВ

Капитан Петко войвода –
кой ли не е слушал за него...
116 години от кончината му

Името на този голям български хайдушки войвода и революционер се носи от уста на уста през 60-те и 70-те години от епохата на Великото Българско възраждане на XIX век в района на Беломорска и Одринска Тракия. Благодарение на нашия виден писател и родолюбец Николай Хайтов, след около 100 години неговото име възкръсна с нова още по-голяма сила и въздействие с филмираната книга „Капитан Петко войвода“.

Както ни съобщава Николай Хайтов, преди да се появи Петко войвода в Родопите, там е действал прославеният Ангел войвода. Предводителят на турската потеря Осман ага отрязва главата на този страшен хайдутин и народен закрилник, набучва я на кол, за да сплаши „раята“ в градеца Кешан, и я отнася в Одрин, „за да я търкулне в краката на Вали паша“. Никой не подозира, че в тая планина, родила толкова хайдутини, ще се роди нов още по-силен и страшен хайдутин. Този нов и достоен заместник на Ангел войвода е Петко Киряков.

Капитан Петко войвода е роден в 1844 г. в голямото българско село Доганхисар, Дедеагачко, чийто поминък е земеделието и животновъдството. Той има сравнително спокойно детство

сред 8 братя и сестри

които се трудят заедно с родителите си по нивите и овчарските кошари. Когато станал на 10 години, Петко помолил баща си да го прати при попа „да учи писмо и четмо“, но бащата сам „безкнижен“, сметнал това за глезотия и вместо да учи в училище, пратил сина си да пасе овце в турското село Дуралкьой, Дедеагачко. Когато станал на 15 години, Петко на своя глава отишъл „при даскал Лефтер в селския метох, където две години се учил да пише на български думи с гръцки букви“.

Съгласно източници, по това време българите в този край са били „два пъти повече от турците и гърците, взети заедно. Гюмюрджинско, както и цяла Одринска и Егейска Тракия, имат чисто български характер. Съобщава се, че „турските бейове, керсердари и

черкези вършат обири и убийства... и няма кой да ги озапти“. Ако някой се оплачи на кадията, „намират го пребит, правителството пък всяка година въвежда по някой нов данък“. Надеждите за спасение били в хайдутите. Точно с такава цел Петко Киряков излиза в гората през пролетта на 1861 г., заедно с шестима свои побратими. И въпреки че е най-млад (само на 17 години), всички единодушно го определят за техен войвода. Братът на Петко Киряков, Митьо (Матьо) предходната година бил убит от сатрапите на чифликчията Мехмед бей, набеден вероятно поради завист от неговите другари в чифлика, тъй като бил станал любимец на турския чорбаджия, при когото бил аргатин. С него загива и братовчед му Вълчо. Бащата на Петко пък бил арестуван „за някакви си уж провинения, разпитвали го, пускали го, пак го задържават след като били „дадени за откуп много пари“. Всички тези беди пораждат у Петко Киряков неутолима жажда за мъст.

Бойното кръщение
на четата

става на 16 юли 1861 г., при с. Бахши бей, Ференско, близко до Чифлика на Мехмед бей. Потерята е разбита. На 5 и 26 август смелите юнаци на воеводата П. Киряков разбиват още две потери.

Славата на четата се разнася в околните села и тя постепенно се разраства, османлиите започват да изпитват страх от нея. Съгласно източниците, от тези сблъсъци на четата с турските потери, та чак до освобождението през 1878 г., животът на Петко Киряков е бил „изпълнен с подвизи, които граничат с легенди“.

Съобщава се, че зимата Петко и неговите четници прекарват при свои верни ятаци в големия Гюмюрджински санджак. Рано през пролетта те излизат в горите и често раздават „възмездие на турски управници и кадии, на гръцки лихвари и на български чорбаджии – предатели“. В касата на четата се събират

много пари. Петко войвода обаче задържа малко от тях. Останалите са в помощ на бедните и онеправданите – купува волове на ограбените български бедняци, даже и ниви. Славата му на народен закрилник, „чутовен юнак и справедлив съдия“ расте из цяла Беломорска и Южна Одринска Тракия. На 18 януари 1863 г. Петко войвода е ранен при един бой в с. Исьорен, Дедеагачко. Турските власти се зарадвали. Най-после ще си отдъхнат от страшния войвода, за главата на който е била определена голяма награда. Очаквали са да бъде обесен. Съгласно османския закон, хайдутите трябвало да бъдат съдени като разбойници и за целта трябвало да бъдат намерени свидетели, с показанията на които да се докаже, че Петко войвода е „вършил разбойнически дела“. Такива не били намерени... При преместването на войводата Петко от Солун в Драма, той успява да избяга и се озовава в Гюмюрджинския санджак, където събира родолюбиви недоволни българи и създава нова още по-голяма и по-силна чета.

Отново страх и ужас
обзема паша и бейове

А народът съчинява песни за него. На 21-годишна

Паметникът на Войводата във Варна. Тук той става един от основоположниците на организирането тракийско движение.

възраст Петко войвода само за едно лято разбива 4 големи потери.

Независимо от тежките условия на хайдушкия живот, Петко войвода намира време да чете. Запознава се с идеите на Г. С. Раковски, четейки вестник „Дунавски Лебед“, интересува се от борбата, която другите народи водят за национално освобождение. През 1864 г. разпуска четата си и заминава за Гърция и Италия. От Атина заминава за Македония, за да проучи възможностите за „въстание на българите в югозападните български земи“. През 1865 г., той вече е в Италия и се запознава с Гарибалди и с много негови съратници.

Гарибалди му дава една дружина от 300 души, състояща се от българи и италианци, с които Петко войвода заминава за остров Крит да оказва помощ на местното население, вдигнало се на въстание срещу турците през 1866 г. Макар че хората от храбрата дружина на Петко войвода показват чудеса от героизъм, въстанието завършва с неуспех. Войводата се връща в България. Идва времето, когато настъпват сериозни промени в неговите възгледи за начина, по който трябва да се води борбата с чуждоземците. В резултат от хайдутин той

става професионален
революционер

За Петко войвода започват да се съчиняват легенди от българското население, едва ли не е „възкръснал от мъртвите“. Той се заема с организационна бунтовническа дейност в Беломорска и Одринска Тракия, като за целта образува комитети, написва устава и поръчва да му направят печат с изобразен лъв по средата, на който пише: „Тракийска революционна българска военна дружина 1870 година“. Съобщава се, че тази негова организация е създадена, когато в Букурещ е създаден БРЦК от Л. Каравелов и Г. С. Раковски. Интересно е да се отбележи, че турските власти го признават за „представител и защитник на българите от Беломорска Тракия и Източните Родопи и водят с него преговори като с официално лице“.

По време на Руско-турската освободителна война Петко войвода оказва голяма помощ на руските войски, развивайки огромна революционна дейност. Лично прославеният

генерал Скобелев
отива да се запознае с
легендарния български
революционер

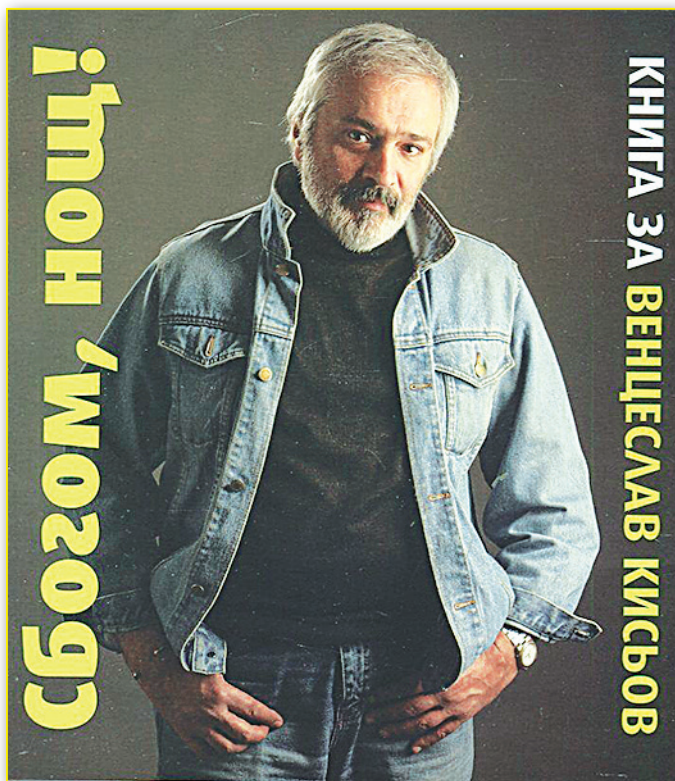
След освобождението посещава Русия. Там е посрещнат с големи почести. Завърнал се в България, той се установява да живее във Варна, купува си собствена къща. Тук влиза в конфликт с русофобите, начело със Стефан Стамболов. Те го изтезават и хвърлят в затвора, но той понася стоеически с чест и достойнство униженията и гаврите, на които е подложен. Умира на 19 февруари 1900 г. Последните думи на войводата били отправени към младите хора около него: „Момчета, работете за свободата на заробеното ни отечество.“

Николай Хайтов написа: „Докато има на света България, споменът на капитан Петко войвода ще продължи да буди интерес и да вълнува въображението на всички българи“.

„СБОГОМ НОЩ!“ — КНИГА В ПАМЕТ НА ВЕНЦИ КИСЬОВ

Издавателство „Захарий Стоянов“ издаде сборник „Сбогом, нощ!“, Книга за Венцеслав Кисьов. Книгата излиза в поредицата „Мелпомена“ и представя цялостно проф. Венцеслав Кисьов – актьор, режисьор, театрален педагог, поет, общественик, починал през 2014 г. Срещите с поета в сборника са в три цикъла „Лист обрел“, „Будни нощи“ и „Усмивката на Бога“. Те са съпроводени от есета и отзиви на поети. Любомир Левчев възкликва: „Венци Кисьов пише с любов, какво повече мога да кажа.“ Евтим Евтимов пък изтъква, че в поезията му няма никакво театралничене: „Тук също се играе, но това е омазана вечна игра на думите, която е безкрайна.“ „Сбогом,

!тн
сбогом, нощ!

КНИГА ЗА ВЕНЦЕСЛАВ КИСЬОВ

нощ!“ представя големия театрален и филмов актьор в спомени на актьори

то. Книгата е богато илюстрирана и библиофилски оформена.

ЖИЛАВ ТРАКИЙСКИ КОРЕН

ТОДОР КОРУЕВ

Венцеслав Кисьов – този удивителен актьор и поет с нежна душа се обръщаше към приятелите и близките си с „миличък“ и „миличка“, студентите си наричаше „милчките те...“. Така назоваваше и нас, колежите му в издавателство „Захарий Стоянов“, където работеше в последните години, след като бе прогонен от „Сълза и смях“. Дори тогава, когато стискаше зъби от болка след съсипащите организма химио и лъчетерапии, ни погаваше с доброта и благостта си. А беше мъж отвсякъде, доказва го и с продължителната битка с болестта. По-малко от три седмици след като „представи ся к Господу“, неговата съпруга Калина Попова го последва в отвъдното, за да докажат, че бяха неразделни и неразделни останаха. Двамата се вземат, след като играят Ромео и Жулиета на видинска сцена.

Написал е в първо лице: „Биографията ми е почти география. Роден съм Любимец, Хасковско. Не смея да кажа село, въпреки че съм роден в село. Моите съграждани се дразнят, когато казвам, че съм селянче. Завърших немската езикова гимназия в Бургас. Това ми даде най-много. Актьорите в Бургаския театър ме научиха какво е театър. Първата ми роля е във Видинския театър. Играх на щат в театър „София“, в Сатирич-

ния театър, в „Сълза и смях“. След като ликвидираха театъра в България, вече се боря сам.“ /2004 г./

Театър „Сълза и смях“ бе неговата светая светих. Тук изигра блестящите си роли, за които получи няколко национални награди, тук ръководи детско-юношеската студия, чийто питомци са Филип Аврамов, Иван Ласкин, Йонана Буковска, Иван Радоев, Деси Бакърджиева, оттук е изритан от партийното секретарство, защото в отсъствието на директора Стойчо Мазгалов пуснал „антипартийната“ пиеса „1000 метра над морето“ от Петър Маринков, тук беше директор, но бе изхвърлен от театралната реформа на Рашидов-Тодоров, която закри Нов драматичен театър „Сълза и смях“ чрез сливане. Венци изгоря в битката да защити театъра: „Преживях го много тежко. Цяла седмица не можах да заспя, бях в абсолютен срив и мисля, че това отключи болестта ми.“ И написа най-тъжното си стихотворение, което завършва: „Сълза и смях“ – сълзи без смях“.

Актьорът има над 30 роли в киното, много от които са блестящи – „Мера според мера“, „Борис!“; „Защитете дребните животни“, „Ешелоните на смъртта“ и др., но останата в паметта ни с ролята на младия Маркс в филма на Лев Кулиджанов „Младостта на

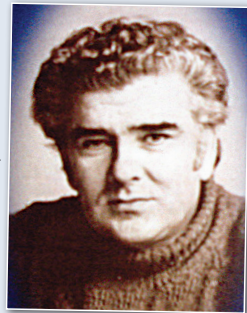
Маркс“, за която е удостоен с Ленинска награда. Венци ни е разказвал как е снимал с този знаменит режисьор и с оператора на Тарковски – Владимир Юсов, с известни актьори от няколко страни, тези 2 години и 2 месеца са светъл спомен и огромна школа, а за ролята е избран измежду 197 кандидати. А след Десети да играеш Маркс се оказа голям грях. Венци посрещаше укорите с присмех и напояваше какво му разказал руският актьор Броневои, който е Мюлер в „17 мига от пролетта“. „Всички до един си спомниха, че на младини съм играл Ленин, а забравиха, че съм играл и Мюлер.“ Той се гордееше, че Маркс е обявен за личност на хилядолетието, чел бе в оригинал негови известни статии и писма. Но му беше тъжно, че копието от филма във фондовете на БНТ е изчезнало.

Крачката му от сцената към книжовността бе обяснима – той винаги е живял с книгите, най-голямото му богатство е библиотеката му с 5 000 тома, превежда пиеси от немски език, написана театроведско изследване – „Методология на първите стъпки“, издаде книга с есета и публицистика „За началото и края“. А поетичните му сборки „Пространствата на мълчанието“, „Лист неотронен“, „Укротени думи“ и „Будни нощи“ са доказател-

и режисьори като Мариус Донкин, Вели Чаушев, проф. Здравко Митков, проф. Здравко Маринов, Васил Банов и др. Похвални слова и мили думи за учителя си са написали много от неговите питомци, които заявяват: „С него израснах като човек и творец“, „Той бе моят вожд!“ поместени са и статии и есета от Матей Шопкин, Юлия Дивизиева, Тодор Коруюв, Бойка Асиова и др. Книгата съдържа и интервюта на Венци Кисьов, дадени в различни периоди, които разкриват както творчески процес и раждането на различни роли и спектакли, участието му в киното, така и гражданските му рефлексии – отношението към процесите в обществото и в изкуството. Книгата е богато илюстрирана и библиофилски оформена.

ЛОЗЕНГРАДСКИ БЕЖАНЦИ

АНДРЕЙ ГЕРМАНОВ

Ах, със зловещи зарева
смъртта от изток бавно шета
и по тракийските полета
изгарят хора и трева.
За да остане твой род,
ти трябва, братко мой, да бързаеш –
с със зъби просто да задържаш
омръзвания ти живот.
Върви в нощта – докрай, додето
зорницата не заискри.
... А там, в оджак под котлето
напуснат огън ще гори.
В очи, потънали във скръб,
неясни спомени ще плават
и върху мършавия гръб
на коня ще се олюляват
три русички... Ще пада хлад,
в клоната вятър ще играе.
Скиталчества, бездомност, глад
далечен бухал ще вещае.
Назад ще се люлей полето
и конят ще се умори.
...А там, в оджак под котлето
напуснат огън ще гори.
Къде, о, бедни бежанци,
дечицата ще подслоните?
Ще тлеят кости на предци
и ще се сливат със тревите,
и няма бащиния кът
докрай окоито ви да зърне –
едва ли някой ще се върне
от вас назад по този път.
И само птици във небето
над границите ще летят,
и въглените под котлето
във спомена ви ще горят.
Дано ви подадат ръка!
Дано ви срещнат нейде хора,
дано край някоя река
под необята на простора
упорството да победи!
И някога от нищетата,
от тая ваша болка свята
един поет да се роди –
да ви оплаче! И с тревога
да освети една искра
далечния напуснат огън,
който с сърцата ви горят.

ПОЕТИЧНА ВЕЧЕР НА ЕЛЕНА АЛЕКОВА

Поетесата Елена Алекова отново събра много почитатели на творчеството си в залата на Централния военен клуб в столицата. На 26 януари т.г. тук бе представена новата ѝ поетична книга „Каквото...“ (Центонини). Премиерата бе организирана от Литературната гостоприемница при народно читалище „Д-р Петър Берон – 1926“ и Съюза на офицерите и сержантите от запаса и резерва. Вечерта бе открита и водена от поета Атанас Капралов. Слово за новата стихосбирка на Елена Алекова произнесе литературният критик Никола Иванов, а актрисата Станка Калчева чете стихове, за да завърши поетичната вечер с думи на авторката, която по-късно раздава дълго автографи. Тук бяха и много тракийци.

Поетесата раздава автографи

ЗА ТРАКИЙСКИТЕ БЕЖАНЦИ

и отговорностите на балканските държави в началото на XXI век

ХРИСТО ТЕПАВИЧАРОВ

Има ли значение броят на бежанците, напуснали родните си места в Тракия? Едва ли. Днес никой не може да ги преброи. По бягащите от башибозука стреляха, избиваха ги, а не ги брояха. Успелите да се измъкнат и да достигнат пределите на отечеството България също не ги брояха, защото те търсеха подслон и закрила с надеждата, че ще се върнат по родните места не като бегълци, а като собственици, когато земите им се приобщат към отечеството. Вярваме, че всичко предстои, защото паметта за униженията, грабежа, варварщината, накърненото достойнство е по-жива от всякога.

Бежанските вълни следват десетилетията – 80-те и 90-те години на XIX век, Илинденско-Преображенското въстание през 2003 година, погромът след Междусъюзническа война през 1913 г. Академик Любомир Милетич в книгата си „Разорението на тракийските българи през 1913 г.“ определя турските злодеяния като злодеянието на века. Защо ли? Ето един отказ от разказа на учителя Тодор Костов за събитията в Деведере: „Между затворените в черквата бяха и мои три деца, все момичета... Там много ги изтезавали; мъчили ги, горили ги с огън... Докато жените били още в черквата, мъжете ги навързали. Някои, които искали да бягат, още там ги избили... Останалите, вързани двама по двама, откарали над селото и там с щикове, с ножове ги избили...“ Това е едно от стотиците записани от Милетич впечатления за трагедията на българските тракийци, кое от кое по-ужасяващо и гнусно, причинени от башибозук и редовна войска, несравними дори с хладнокръвието и жестокостта, с която палачите на т.н. Ислямска държава обезглавяват попадналите в ръцете им „неверници“.

Издателствата върху тракийските българи са били ежедневие, което в определени периоди е прераствало в кампания за прочистяване на тракийската земя от „неверниците“. С огън и меч или с договори. След кървавите събития от 1903 г. се подписва Българо-турска спогодба през 1904 г., вследствие на която в Македония и Одринско се връщат десетки хиляди бежанци, но за малко.

През 1908 г. младотурците въвеждат задължителна военна служба за всички турски поданици. Подлежащи на наборна повинност българи от Тракия масово напускат родните си места, за да избегнат казармата на поробите-

ля. Масово и целенасочено се изгарят и унищожават домовете и селата на напусналите българи, турците заграбват не само къщите, но и движимите и недвижими имоти на прогонените българи и унищожават всякакви следи за притежаваното от тях.

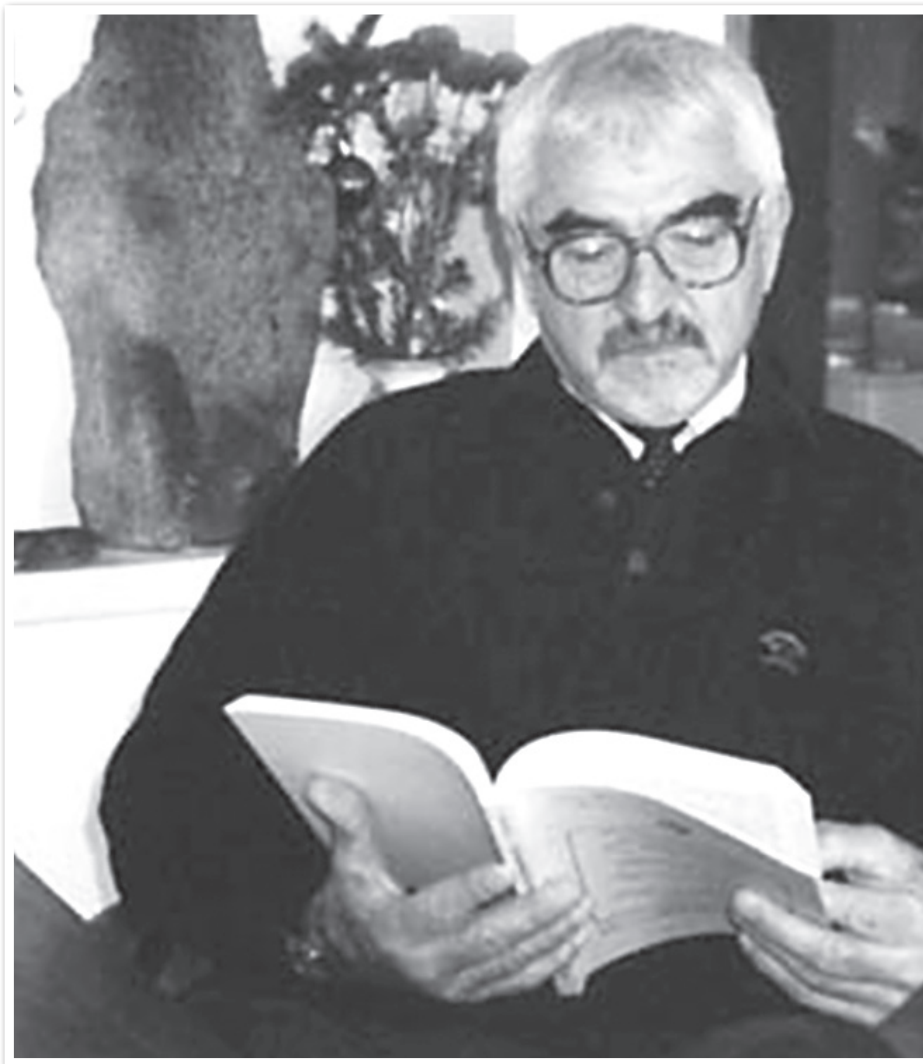
С бежанската вълна от 1913 г. само в София пристигат 60,000 бежанци! След края на Първата световна война и унищожения Ньойски договор в обезбългаряването на Тракия участва не само Турция, но активно се включва и Гърция.

Опити за уреждане на претенциите за заграбените от Гърция имоти на българските тракийци започват още в Ньой и се смятат за приключили през 60-те години на XX век, единствено от правителствата на двете страни, но не и от тракийските бежанци и българския народ. Още в Ньой, под натиска на т.н. „велики сили“ България е принудена да подпише на 27 ноември 1919 г. двустранна Конвенция за свободна емиграция на малцинствата, останала в историята като „конвенция за доброволно изселване“. Приложното поле на конвенцията са земите в Македония на запад от Солун, останали във владение на Гърция след Първата световна война. Изключена е цяла Западна Тракия, чиито статут остава висящ в Ньой. От този факт произтичат изключително значими правни последици.

Договорът от 27 ноември 1919 г. е опорочен по начало, тъй като е подписан под натиск и принуда. Освен това приложното поле на Конвенцията от 27 ноември 1919 г. се разширява, по настояване на Венизелос и върху Източна Тракия, по време на преговорите, довели до подписването на Севърския договор от 9 август 1920 г., което не само опорочава разпоредбата, но я прави противоположна, неприложима и не обвързва България, тъй като тя не е страна по този договор.

Севърският мирен договор е между „великите сили“ и Османската империя и съгласно този договор Източна Тракия се предава на Гърция, с изключение на Константинопол (Истанбул), Босфора и Дарданелите (над които се установява международен контрол), както и островите Имброс и Тенедос.

Паралелно със сключването на Севърския договор се подписва отделен договор между великите сили и Гърция, съгласно който Гърция се ангажира да осигури на България свободен транзит през територията и пристанищата на Тракия, а в пристанището

Дедеагач, на книга, България получава свободна зона под неин суверенитет. Разбира се нищо от това не се случва. Отхвърлянето на Севърския договор от Атаюрк е повод за гръцко-турска война, която Гърция губи катастрофално в Мала Азия.

Загубила всякакви шансове за завземане на Източна Тракия, Гърция едностранно разширява режима на „конвенцията за доброволно изселване“ от 1919 г. единствено върху Западна Тракия, след като я окупира през април 1920 г.

С отхвърлянето на Севърския договор от Турция и загубата на Гърция в гръцко-турската война, решение за бъдещето на Източна Тракия се предлага с Лозанския мирен договор от 24 юли 1923 г., съгласно който тя остава в пределите на Турция. България присъства на Лозанската конференция с делегация начело с Александър Стамболийски и всички предадени от България искания остават без отговор.

Опит за нормализиране на българо-гръцките отношения и търсене на решения на висшиците между двете страни въпроси се прави с подписването на протокола „Калфов – Политис“ на 19 септември 1924 г., процес развиващ се под патронажа на Обществото на народите. Съдържа-

нието му е без значение, тъй като Гърция отказва да го ратифицира под предлог, че „нарушава суверенитета на страната“!

Опитите за търсене на решение на бежанския и териториалните проблеми, в резултат на гръцката окупация на българското Беломорие и Македония продължават с един и същи неуспех. Следващият такъв опит е Спогодбата Моллов – Кафандарис, съответно министри на финансите на България и Гърция, подписана на 9 декември 1927 г. Преговорите са наблюдавани от Обществото на народите и договорът е одобрен от него на 12 януари 1928 г. Спогодбата е ратифицирана от парламенти на двете държави, но никога не е била приложена.

Със спогодбата се прави опит за уреждане на финансовите въпроси свързани с ликвидиранията на българските имоти в Гърция и на гръцките имоти в България. Договорено е Гърция да изплати 1 050 000 лв. обезщетение на българската държава. Реалните резултати, последвали подписването на спогодбата, са два: още 300 и 400 хиляди българи напускат родните си места в Западна Тракия и Македония и никога не получават реално обезщетение. За сметка на това Гърция поставя ръка върху цялото имущество – движимо и не

движимо – на прогонените и избити българи.

И до днес остава открит въпросът: имала ли е българската държава право да преговаря от името на тракийските българи, които към онзи момент са турски, а може би и гръцки поданици, и на какво правно основание е подписала спогодба за предоставяне на имотите им, частна собственост, на гръцката държава срещу обезщетение, което да се изплати на българската държава?

На мястото на прогонените над милион българи от Западна Тракия Гърция настанява над милион гръци, напуснали родните си места в Мала Азия след загубата на войната с Турция през 1922 г. И какво излиза? Според Спогодбата Моллов – Кафандарис гръцката държава обещава, но не плаща, милион и петдесет хиляди лева за движимата и недвижими собственост на прогонените около милион тракийски българи или по 1 лев на всеки за къща, стопанство, земя, поминък и бъдеще! Подобна спогодба е лишена от всякакво правно основание, не е в правомощията на българската държава, която би могла да се договаря за своята, държавна собственост в Западна Тракия, но не и за частните имоти.

От обсъжданията по време

на изработването на Виенската конвенция за правото на договори от 1969 г. и последвалите дискусии на свързани с общите принципи на международното право (Jus cogens) въпроси в Комисията по международно право би могъл да се направи недвусмисления извод, че действия на държава или междудържавен договор, които нарушават общоприетите принципи на международното право – обичайни или кодифицирани – са недействителни и незаконни ipso jure ab initio (по право от самото начало).

За такива норми от началото на XX век се считат правилата за водене на война, имащи за цел съблюдаването на елементарна добросъвестност, ред, цивилизованост и човечност при водене на военни действия. С годините тези норми бяха включени в Конвенцията за преследване и наказване на престъплението геноцид и в редица конвенции, кодифицирали нормите на международното хуманитарно право.

Съгласно член 2 от Конвенцията, престъплението геноцид, независимо дали е извършено в мирно или военно време, е престъпление срещу международното право и срещу човечеството и се състои в:

- а) убиване на членове на групата;
- б) причиняване на сериозни телесни или душевни повреди на членовете на групата;
- в) умишлено налагане на групата условия за живот, целящи физическото ѝ унищожаване изцяло или отчасти;
- г) мерки за предотвратяване ражданията на групата;
- д) насилствено предаване на деца от групата на друга група.

„Групата“ в нашия случай са тракийските българи и срещу тях са извършени три от петте възможните самостоятелни действия, посочени в букви „а“, „б“ и „в“ от властите, управляващи Гърция и Турция през второто и трето десетилетие на XX век.

За да разсеяем всякакви съмнения и колебания относно квалификацията на престъплението геноцид и неговата относимост към действията на гръцките и турски власти срещу тракийските българи, ще припомним, че през 1915 г. Русия, Франция и Великобритания, в съвместна декларация, обвиниха Турция в извършването на престъпление срещу човечеството и цивилизацията и посочиха като отговорни за това всички членове на Османското правителство, замесени в масовите кланета и изстребление на арменците. Клането, изстреблението и прогонването на тракийските българи по нищо не се различава и не отстъпва на геноцида срещу арменците.

По отношение на тракийските българи, както в Източна Тракия от страна на Турция, така и в Западна Тракия от страна на Гърция, бяха извършени актове на геноцид и бяха нарушени техни основни неотменими права, като правото на живот, защита на човешката личност, на етническата им идентичност, правото на собственост, на сигурност в условията на мир и равнопоставено съществуване.

Продължава в следващия брой

СРЕЩА В ТРАКИЙСКИЯ КЛУБ В СОФИЯ

ДИМИТРИНА СМОЛЕВА

На среща в Тракийския клуб в столицата на 18 януари т. г. председателят на СТДБ Красимир Премянов запозна членовете се Софийското тракийско дружество с резултатите от годишното събрание на Върховния комитет, с отчета за 2015 г., с план-програма за 2016 г. както и с приетата декларация и Национална програма за 2016-2017 г. за честване 120 години на организирано-

то тракийско движение. Информацията предизвика голям интерес. С въпроси и предложения в разискванията се включиха Емилия Славкова, Искра Маринкова, Петко Станков, Петко Стамболиев, Станка Чакалова и други. Проф. Делчо Балабанов представи изданията от него тритомник и бе решено да бъде включен в програмата на тракийско дружество за представяне в следващите месеци. Председателят на СТДБ Красимир Премянов връчи на членовете на дружеството членски карти и им пожела активна и ползотворна работа за изпълнение на приетите план-програма на съюза и новите инициативи.

КОНКУРС ЗА ПЕСНИ ЗА БЪЛГАРСКИТЕ ВОЙВОДИ

АТИНА АЛЕКСИЕВА

На 23 януари се проведе отчетно събрание на тракийския клуб „Стоян Камилски“ при кв. „Галата“ – Варна с председател Румен Купенов. Въпреки лошото време залата беше препълнена. Гости бяха Румяна Вълчева – председател на Варненското тракийско дружество и на ТЖС и Калина Белмезова – кмет на район „Аспарухово“ – с тракийски корени.

Взеха се важни за клуба решения, а именно: да има постоянен стремеж към привличане на младите, участие в националните прояви на Съюза. Всички бяха въодушевени от идеята на 6 май да посетим в Одрин двете български черкви. Предложена бе идея за се организира конкурс за песни за българските юнашки войводи. Събранието приключи с повишено настроение и почерпка.

Бабинден във Варна

С богата музикално-артистична програма жените от клуб „Левски“ при тракийско дружество „Капитан Петко войвода“ – Варна с председател Мария Германова отбелязаха Бабинден. За доброто настроение се погрижиха, почетният гражданин на Варна, народният певец и музикант Георги Германов, народната певица Калина Германова и част от певиците от народен хор „Тракия“. Кръшните хора поведоха възрастните танцьорки от школата по народни танци за възрастни.

Времето неусетно отлетя. Нямахме желание да се разделяме, затова преди да си тръгнем запланувахме следващото мероприятие, ни съобщават жени-те-тракийки.

Писателят Атанас Тончев на 90 години

Нашият сътрудник – писателят и журналистът Атанас Тончев навърши 90 години. Роден е в с. Дълбоки, Старозагорско. Завършва факултета по стопански и финансови науки на Софийския

университет и още като студент е назначен за щатен журналист. И целият си живот посвещава на журналистиката и публицистиката. За него журналист без веру е като монах без вяра. Автор е на книгите „Бунтовна кръв“, „Бий барабанчик! Злочестата участ на Пеню Пенев“, „Когато боговете се смеят“, „Попътни ветрове. Със смях и присмех по света“, „Бълхите, които изядоха лъва“ и др. Най-новата му книга е „Литературни откровения“. Носител е на златен медал „Капитан Петко войвода“. От сърце желаем на юбилея здраве и още дълги години вдъхновение и нови книги.

ПРОФ. Д-Р ГЕОРГИ ЯНКОВ ЗА С. ЕФРЕМ В МИНАЛОТО И СЕГА

Проф. д-р Георги Янков е известен на всички, за които тракийската кауза е скъпа. Той е виден деятел на тракийското движение. По е TV – Хасково в рубриката „В кадър“ на 11 януари бе излъчен филм за историята и настоящето на родното село на проф. Янков, който за-

писа името си сред имената на онези тракийци, дарители и родолюбци, които са оставили трайна диря в родната история чрез възвисяването на човешкия дух над меркантилното. Проф. Георги Янков е автор на книга за с. Ефрем. Благодарение на дари-

телското дело на Георги Янков днес с. Ефрем има нов параклис – „Св. Георги Победоносец“, който наподобява параклиса в с. Сачанли в Беломорска Тракия, разрушено по време на трагичните събития през 1913 г., откъдето са корените на професора.

ПОЗДРАВИТЕЛНИ АДРЕСИ ДО КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ

Председателят на СТДБ Красимир Премянов получи поздравителни писма и адреси по повод рождения си ден - 27 януари от кмета на Столична община, от депутати, колеги, приятели и различни институции. В поздравителния адрес на Йорданка Фандъкова се казва: „Уважаеми господин Премянов, Приемете сърдечните ми поздравии по случай рождения Ви ден. Пожелавам Ви здраве, лично щастие и сили да продължите да работите все така активно за запазването на българския дух и правата на тракийските бежанци. Използвам приятния повод да изразя своята признателност към примера, който давате на младото поколение и се борите за съхраняването на ценностите и патриотичното възпитание на нашите деца“.

Тракийци се присъединяват към поздравите и пожелават на своя председател здраве и успех в отстояването на тракийската кауза!

АПЕЛ ЗА ПОМОЩ

УВАЖАЕМИ ТРАКИЙЦИ, ОБРЪЩАМЕ СЕ КЪМ ВАС С МОЛБА ДА ОКАЖЕТЕ ПОМОЩ НА НОВОПОКРЪСТЕНИТЕ ХРИСТИЯНИ ОТ С. КИРКОВО И ОКОЛНИТЕ МУ СЕЛА, ОБЛАСТ КЪРДЖАЛИ, В УСИЛИЯТА ИМ ДА СИ ПОСТРОЯТ ЦЪРКОВЕН ХРАМ. ЗА ЦЕЛТА ИМА ЗАКУПЕН ТЕРЕН И В МОМЕНТА СЕ ПОДГОТВЯТ СТРОИТЕЛНИТЕ КНИЖА. НЕКА ВСИЧКИ ДА ПОМОГНЕМ ЗА ТОВА СВЯТО ДЕЛО!

Банкова сметка: **Банка ДСК – ЕАД**

Име на клиент:

ЦЪРКОВНО НАСТОЯТЕЛСТВО ПРИ ХРАМ – СВ. СЕДМО

ЕГН: **108690369**

Адрес: **С.КИРКОВО, ОБЩ. КИРКОВО**
Приложение/Сметка: **02/0000000022945456**

Валута: **BGN**

IBAN: **BG53STSA93000022945456**

BIC: **STABSBSF**

Честито!

Централното ръководство на СТДБ и редколегията на вестник „Тракия“ честити на рождениците на Съюза:

Коста Сотиров Льондев –

Свиленград 15.ІІ.1938 г.

Бронзов медал за кукерите от Ивайловград в Перник

И тази година кукерският състав от квартал „Лъджа“ при Народно читалище „Пробуда 1914“ с ръководител Иван Димитров участва във фестивала „Сурва“ в Перник. Там те „влязоха в битка“ за голямата награда с над 120 групи от всички фолклорни области на страната и чужбина.

Момчетата на Иван Димитров отново впечатлиха журито, понасяйки се в ритъма на кукерския танц и автентичните си костюми и бяха отличени с бронзов медал за запазване на традициите. Благодарим на групата и техния ръководител за достойното представяне и популяризиране на фолклорните традиции и обичаи от Ивайловградския регион, съобщават от общинската администрация.

За 25-ти пореден път, в продължение на три дни (29, 30 и 31 януари) Перник бе маскарадната столица на България, Балканите и Европа.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А

Печат: НЮЗПРИНТ ЕООД

Абонирайте се!

Каталоген
номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: чл.-кор. на БАН Васил ПРОДАНОВ, проф. Иван ФИЛЧЕВ, Елена АЛЕКОВА, Никола ИНДЖОВ и Хубен СТЕФАНОВ; Главен редактор: Тодор КОРУЕВ
e-mail: vesttrakia@abv.bg, stdb_sofia@abv.bg, тел. 02/986 71 26; факс: 02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА

СТДБ (за вестника)

IBAN: **BG34STSA93000001682816 BIC: STABSBSF**

Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Валентина АНГЕЛОВА (Бургас) – 0879 545 115; Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67;

Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044; Михаил МИХАЙЛОВ (Сливен) – 044/62 48 53;

Анета Георгиева (Хасково) – 0894 044 420; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

Акад. Георги Марков:

Изучаването на родната история пази нашето ДНК

■ Искат да заместят събитията в историята с бита в миналото, с равнище „шкембе чорба“

ГЕОРГИ МАРКОВ е роден през 1946 г. в Пловдив. Завършва история в СУ, специализира във ФРГ. Професор, доктор на историческите науки, академик. Един от най-известните наши историци, специалист по международните отношения, политическите покушения и войните в края на XIX и XX век. Автор е на над 20 книги. От 1977 г. работи в Института по история на БАН, на който е директор от 1993 до 2012 г. Член на Върховния комитет на СТДБ.

ИНТЕРВЮ НА
ВЕЛИАНА ХРИСТОВА
СНИМКА МАРИЕТА ТОМОВА

Трябва да си отворим очите
за влиянието на чужди фондации
в подмяната на българската история,
казва известният учен

- Акад. Марков, освободеният току-що министър Тодор Танев непрекъснато повтаряше, че учените не са се уточнили в какво сме живели пет века - в робство, владичество, съжителство или?

- Така е. Преди година-година и половина имаше писмо от Министерството на образованието и науката до Историческия факултет на Софийския университет и до Института за исторически изследвания в БАН да се уточнят някои понятия от Средновековието насам. Събрахме се няколко пъти, имаше разногласия между историците и не се разбрахме. Затова такава становище не беше изработено и не беше изпратено в министерството.

- Защо не се разбрахте, след като има историци, които преди са писали и преподавали за турско робство, а сега говорят, че има съжителство?

- Бих казал, че по-младите колеги повече клонят към „съжителството“, защото те минават през различни чужди фондации. Трябва да си отворим очите и да разберем, че това е истината. Аз си обяснявам защо го правят, но не ги оправдавам. Познавам такива по-млади колеги, те ми казват: получаваме примерно 400-500 лв. заплата, с тези пари не се живее и взимаме още толкова от разни фондации. Но тези фондации си правят експерименти тук, в България, а може би и в другите балкански държави

- как да формират европейска идентичност за сметка на националната самоличност. Трябва да си отворим очите за влиянието на тези фондации, те са твърде мощни на фона на условията на нашите бедни интелектуалци. „Отворено общество“ още през 90-те години наля милиони долари тук, то у нас има навсякъде кадри - и в политиката, и в икономиката, и в науката. Говоря за хуманитарната наука. А сега има много учебници и какво се получава - за едни и същи събития има различни оценки. Затова децата казват: абе това историята наука ли е?

- Тази всепозволеност у нас много активно сега се използва и от Турция...

- Така е. Разбирам колегите османисти, но те са свързани с турски фондации. И казват така: абе, разберете, за да ни отворят архивите турските колеги, ние не бива да се караме на тема Османска империя. Особено сега, в периода на неоосманизма там като държавна политика. Там има ясна политика и, за да те допуснат до архива, трябва да си държиш езика зад зъбите, както казва народът. И

колегите правят компромиси.

- Обаче накрая те насажда тук теории и лъжи, обслужващи антибългарски цели. Говорили сме си и преди за онази конференция в Смолян, където и български историци се втурнаха да защитават тезата за помашкия етнос...

- Има такъв проект към Новия български университет, с проф. Евгения Иванова сме се разправяли много пъти. Финансирането обаче, зебележи, е не от Турция, а от фондация „Фридрих Науман“. Това е германска фондация, но понеже ДПС е в Либералния альянс, ДПС чрез „Фридрих Науман“ с немски пари правят помашки етнос. Аз подписах едно писмо до германското посолство и до външното министерство в Берлин, те отговориха, че това е партийна фондация, не е държавна. Те използват и други фондации.

- Но когато става дума за учебници, може ли в тях да се пхат такива неща, след като учебният материал е задължителен и децата не може да са обект на подмяната на историята с партийни цели?

- Горките деца! Спомням си през 1992 г., когато СДС и ДПС спряха т.нар. комуни-

стически учебници и ги заместиха със „свитъци“, лека му пръст на Николай Василев, той тогава беше министър. Тогава лансираха османското присъствие. Но все пак с това османско присъствие успяхме да се преборим. Сега лансират съвместно съжителство в Османската империя. Обаче. Те искат да заместят събитийната история с микроистория - с всекидневното на хората в миналото. На това му казвам равнище „шкембе чорба“. Какви къщи се строили, какво сме яли, как те са ни черпили с баклава. В различните градове има различни махали - българска, турска, еврейска, казват ни как са общували. Разбира се, че на битово равнище е имало общуване. Но това е пак влиянието на тези чужди фондации и на хората, свързани с тях. Според мен самите експерти в МОН имат връзки с тези фондации.

- При сравнение между сегашните учебни програми и новите ясно се вижда замяна на патриотичното звучене на темите с някакво размито „общоевропейско“. Новото е: „България в контекста на световното развитие XVIII-XXI век“ - и толкова, без конкретика.

- Това е обща политика

на Европейския съюз. Когато в БАН преминахме международна оценка през 2009 г., дошлите експерти казаха, че нашият институт прекалено много разработвал националната история. Дразни ги националната история, защото тя създава национална самоличност. Тогава бях директор на института и направих възражение, защото още от създаването на Българското книжовно дружество целта е да се изучават езикът, литературата и историята на българския народ.

- Как ще коментираш, че в новите учебни програми XIX в. е наречен „Векът на национализма“ - по този отрицателно звучащ начин?

- Сред Третия райх думата „национализъм“ е натоварена с отрицателно значение. Писах становище към издателство „Просвета“ и питах защо тези учебни програми са безименни - кои са тези експерти, които са ги писали. Няма имена. Били „най-добрите експерти“. Кои са тези най-добри експерти, нека да ги чуем. Те взимат и просто превеждат на българска почва разни формулировки от разни западни програми, ходят на разни курсове и семинари, където ги обучават в съответна посока, това „съжителство“ пак е някакъв превод отнякъде. Одобрявам, че искат да въведат нова категория „толерантност“. Но ние не може да политизираме историята и да я приспособяваме към днешния ден, за да докажем, че толерантност е имало и в Османската империя. Сега е много модно да се „очовечава“ историята. Какви били тези национални герои?

Трябвало да се разбият тези митове за Ботев, за Левски, и на тях вече посягат. Обаче, ако във Франция кажа, че Жана Д'Арк е войнишко момиче в обоза, ще ме набият. А с нас си правят експерименти. В момента това „разбиване на митове“ е много печелившо за млади колеги.

- Как трябва да се преподава история в училище?

- Доколкото знам, в САЩ всеки щат има само един учебник. У нас беше един, после ги направиха много, ограничиха ги до три, сега пак пуснаха да са безброй. За съжаление - пак говоря за бедните интелектуалци, това е важно перо от бюджета на някои колеги. Това означава голям тираж, държавата плаща и в края на всяка година ти превеждат по банковата сметка определена сума. Жестоката е борбата. Става дума главно за университетски преподаватели. Има хора, които 26 години вече пишат учебници. Не съм вътре в тази борба, но учителите одобряват учебниците, издателствата правят някаква реклама, намесва се и министерството, има някакви комисии, на които също спускат разни „европейски“ критерии. Навремето убиха един зам.-министър някъде на Витоша. За съжаление, и тук влияят някакви пари. При правителството на Костов Сорос искаше да финансира издаването на учебниците, добре, че тогава Веселин Методиев отказа. Защото това е влияние, това е възпитание, то не е само знание.

- Смяташ ли, че ще се откажат от тези учебни програми, които предизвикват такова обществено недоволство?

- Не. Тук пак играе финансовият фактор. Много пари са хвърлени. И прекалено много хора се обвързваха с фондации, които плащат музиката. Винаги ще съм „за“ да се учи и европейска, и световна история, и нашата в този контекст. Но не може това да е за сметка на родната история. Това не се прави в другите държави. Не може да се загубим в тази световна история, трябва да си запазим ДНК-то. („Дума“ със съкращения)